

Jan Kochanowski
Dziewosłab

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

DZIEWOSŁĄB JANA KOCHANOWSKIEGO.

grafika

- 1: Ia zaś tak rozumiem/ że do ożenienia/
2: Nie śtanu wyfokięgo/ nic dobrego mienia:
3: Nawet ani gładkości tak wam śzukać trzebá/
4: Iáko wśtydu/ á cnoty/ dárów przednich z niebá.
5: Bo ácz to wśzytko dobre/ y ma śwé przyśmáki/
6: Ale z cnotą złożywśzy/ póydzie między bráki.
7: Bo rzeczy śą niepewné/ y które czás gładzi/
8: A co nawięcéy takim przymiotóm więc wádzi.
9: Człowiek máiąc té dobrá/ dobry z nich nie będzie/
10: Y owśzem między złémi pełno tego wśzędzie.
11: Ale cnoty/ nieśczęście żadné nie zhołduie/
12: Ani wiek zazdrościwy iéy krafy wymuie.
13: Kto tę ma/ tego dobrym człowiekiem miánuia/
14: W tym iednym/ źli z dobrémi/ śpólku nie náyduia.
15: Przeto tak wáżmy gładkość/ tak dom/ y klenoty/
16: Iákoby piérwśze mieyśce zówždy miáły cnoty.
17: Helená y w królewśkim domu śye vrodziła/
18: Y gładkością nád inśze obdárzoná była:
19: A cóż potym/ zdrádziwśzy mężá wśłáściwego/
20: Z iechála przez namowy gościá wśzetecznego.
21: Iáki dom/ iákie złoto/ iáka gładkość przy téy
22: Przyśádzie ma śmákowác/ myśli známienitéy?
23: Cnotá tedy ma przodek/ iáko w káždéy rzeczy/
24: Tak y w małżeńśtwie/ y tę naprzod miéy ná pieczy.

- 1: Bo gdzie tá iest/ by dobrze nic więcéy nie było/
- 2: Człowiekowi znią lámą życ ná świećie miło.
- 3: Gdzie téy niemałz/ tám włzytko fwoię cénę tráci:
- 4: Zacność precz/ á vrodá przez niéy iuż niepláci.
- 5: Cnotą grunt záłożywłzy/ kto przynesie ktemu
- 6: Y vrodę/ y fzcześnie/ bliłki fortunnému.
- 7: Bo dobrá/ ná trzy części mądrzy rospifuią/
- 8: Jedne w vmyfle/ drugie w ćiele vkázuią:
- 9: Trzećie z łtrony przychodzą/ co fczęśćiem zowiemy"
- 10: Włzytkich trzebá/ iefli życ dofskonále chcemy.
- 11: Vmyfl/ rozum/ wymowę/ cnotá záftąpiłá:
- 12: Przy ćiele fye zámyka zdrowié/ gładkość/ síłá.
- 13: Fortunie przypifuią ród powinowáctwá/
- 14: Dołtoięńftwo/ máiętność/ fkárby/ y bogáctwa.
- 15: Ale do Koryntu przyść nie káždému fnádnie:
- 16: To włzytko/ rzadko kiedy iednému przypádnie.
- 17: Przeto trzebá nam wiedźieć/ iáko co fźacowáć/
- 18: Vmyfl naprzód/ y iego dáry vmiłowáć:
- 19: Potym dobrá ćielełné plác máią zá témi:
- 20: Dopiero fczęśćie idźie z przypadki fwoiémi.
- 21: Acz ia nie wátpię/ że to będzie wpodźiwieniu/
- 22: Iżem ołtátnie mieyfce dał dobrému mieniu/
- 23: Które ludźie dźiśieyłzy w tákiéy cénie máią/
- 24: Ze gwóli temu włzytko inłze zámiátáią.
- 25: Ale iáko wgoráczce człowiek kubi wodę/
- 26: Máło fye rozmyśláiąc że mu niešie fzkodę:
- 27: Ták łákomłtwo bezecné ludzká myśl fáłfzuie/
- 28: Ze mu nic/ oktom co wrzód rodźi/ niefmákuie.

- 29: A by nie tá zła fébrá/ co nam ímák zkáziła/
30: Ináčéy by zdrowa myśl o rzeczách ładziła.
31: Pátrz ná niewinné dźiatki gdzie niemálz przyfády/
32: Ani iefcze vwodzą człowieká złé rády:

Q

Vyźrzyłz

strona: 106

106

Ianá Kochánowfkiégo

- 1: Vyźrysz znáki nie malé wrodzonéy hoyności/
2: Y cnoty: á nie vyźrzyłz fkęmpftwá y chćiwości.
3: Czemu? bo przyrodzenie ná mléku przeftawa:
4: A máiąc co mu dofyc/ dáléy fye niewdawa.
5: A by ludzie do końcá ták fye fprawowáli/
6: A tylko przyrodzonym żádzom folgowáli:
7: Nie były by wtéy cénie perły áni złoto/
8: Bez czego być mogę/ mogę niedbác o to.
9: Komu tedy nie ftęka rozum/ bez wátpienia
10: Vrody nie odftapi dla dobrégo mienia.
11: Bo iefli ku násieniu zboża wízelákiégo/
12: Ziárná práwie ná wybór fzukamy piéknégo:
13: Iefli wmnożeniu ftádá vrody pátrzamy/
14: Wzłáczeniu fwjm/ nádto mieć mniejfzą pieczę mamy?
15: Zkąd fyema nie kopá bru/ nie źróbek przymnożyć/
16: Ale człowiek/ który ma dobrá twégo pożycz.
17: Z Królá fwégo Spártanie wzięli wielką winę/
18: Nie prze infzą/ iedno prze tę nizfzą przyczynę:
19: Ze był obrał niezgrábną iákás żonę fobie:
20: Niewiéfz/ pry/ że my krolów czekamy po tobie?
21: Ale y to nam pímmem podano od wieká/
22: Ze ná fwoy włafny wyraz Bóg fтворzył człowieká.
23: Zkąd możem to rozumieć/ że im kto cudnieyfzy/

- 24: Tym nieiáko byc muí Bogu podobnieyfzy.
25: A tym bárziéy/ iefli kto y myśl tá fpráwuie/
26: Ze tegóz **fizerunku** [!] záwždy názláduie.
27: Táka piękność zoftáie záwždy w fwoiéy mierze/
28: Mądry/ kto imo wfzytko to iedno obierze.
29: Ale Midas gdy był tym od Bogá pouczoney/
30: Ze nie miał/ byc w fwéy próbie przezeń omylon:
31: Wfzytko/ práwi/ Bóg może: á ia profze oto/
32: Czego fye kolwiek dotknę/ niechay będzie złoto.

O głupi

strona: 107

Dziwośląb.

107

- 1: O głupi Midá/ widziłz/ że nietylko wfzy/
2: Ale y rozum ośli nośiłz przy fwéy dufzy.
3: Przyzwolił Bóg/ á on rad: ledwé podziękował/
4: Tak iął fzykác ná czym by fwéy mocy fkořtował.
5: Vrwał różgę/ różgá fye wzłoto obróciłá:
6: Kámién wziął podlá drógi/ áli złoto bryłá.
7: Zytá dotknął/ żyto wnet złotem zákwitnęło:
8: Iábłká dofiągł/ a Iábłká dofiągł/ a iábłko świećić fye poczeło:
9: Vmywa fye/ á złoto przez ręce fye leie/
10: Ledwé ogárnać może fercem fwé nádzieie.
11: Złotá fobie káżdą rzecz obiecuią fłudzy:
12: Zátym ftól przykrywáią/ przynofzą ieść drudzy.
13: Siadł zá ftól/ chléb wziął w rękę/ z chlebá **kruřzec** [!] práwy
14: Potraw ruřzył/ wnet złotem ftánęły potráwy.
15: Winá fobie każe dáć: próżna myśl o winie/
16: Bo z řklonice przez gárdło fczére złoto płynie.
17: Złękl fye nieborak Midás/ widzi że pobłádził/
18: Bo mu vpad przyniořło/ co on fczęćciém fadził.

- 19: Wdoftátku niema co ieść: á zá trunek wody/
20: Dał by y one złoto/ y wřzytki dochody.
21: Ręce do niebá wznosi/ Odpuść Pánie/ á téy
22: Głodnéy hoyności pozbaw/ y nędze bogatéy.
23: Midowémi przykłády ná złoto nie ważmy:
24: Ale káždą rzecz wedleiéy ceny vważmy.
25: Złoto ieft rzecz nábyta/ á fiłá vbogich/
26: Co pracą fwą doftáli máiętności drogich.
27: Gładkość Bóg dáie/ á kto bez niéy fye vrodzi/
28: By nabárziéy pracował/ bez niéy tákiéż řchodzi.
29: Ale ná gładką pátrząc/ przecię fye nie náiem:
30: Tákteż y zroléy/ fyná/ żadnym obyczáiem
31: Niewyprzeřz/ bo ná to żonę poiąc trzebá.
32: A chceřzli ieść/ řzukayze pługiem w roléy chlebá.

Q ij

Tedy

strona: 108

108

Iáná Kochánowřkiégo

- 1: Tedy pořagu nie bráć: byř Licurgá pytał/
2: Ináczéy by w vřtáwach iego niewyczytał.
3: A przed Licurgiem iefcze/ kto żonę poymował/
4: Ten oycu ile kazał naprzód ofiárował.
5: Ia/ gdzie czego obyczay ieft/ nie zákázuię/
6: Tylko/ co przed czym řłufznie ma iřć/ vkázuię.
7: Ale o tym iuř názyt. Do ćiebie miłości
8: Przyřtępuię/ która mařz řilá ztađ zazdrości/
9: Ze ludziom řnac źle rádzifř. Ale iř y w niebie/
10: Y ná źiemi nikt nie ieft beřpieczen od ćiebie.
11: A twym řtrzałóm trudno fye páwézá zářłonić/
12: Ani téř vćiekáć/ álbo rozumem fye bronić:
13: Prořę ćię/ miáło li by kiedy przyřć do tego/

- 14: Niechay niec nie miłuię/ co iest ſzkárádęgo.
15: O ſtátek ná twą łáfkę przypuſzczam. Niemiéc złotá/
16: Iełcze nieſzkodá: ále ſzkodá/ co ſromotá.
17: Do miłóſci ták dofyć. Dido/ iáko żywa
18: Aeneafzá nieznáá/ to rzecz niewátpliwa:
19: Bo oná dobrze przedtym/ ległá wgrobie byłá/
20: Niżli Troiáńkié mury Grécka moc burzyłá.
21: To prawdá/ że ſwą ręką ſmierć zádáłá ſobie:
22: Lecz o dobrej Aenea/ nietełkniąc po tobie:
23: Ale vchodząc łóżá Iárby frogiégo/
24: A miłuiąc małżonká chočia vmárłęgo/
25: Którému y po ſmierci wiárą chowác chciáłá:
26: Boday ták ſwęgo mężá káżda miłowáłá.
27: A iefli kto równęgo ſzuka towarzyszá/
28: Vwázże ſobie ten rym v Márćiálifzá:
29: Podleyſzá żonę póymi/ ták ia rádżę tobie/
30: Bowiém ináčżę równi niebędżiecie ſobie.
31: Acz by ſnać o tę podłóſć/ druga ſye gniewáłá/
32: Iefli polką przypowieſć/ od mátki ſłycháłá.

Iákokol-

strona: 109

Epitkálámium.

109

- 1: Iákokolwiek zrownánia wobyczáiách trzebá:
2: Dla ſpornéy żony/ drugi niechciáł wniſć do niebá.
3: Inſzé rzeczy v ludzi bácznych/ máło wazá/
4: Bo z fortuny nikomu chlubić ſye niekażá.
5: Oſtátek Bogu porucz: Bóg ſam wié co dobrze/
6: Ale człowiek nie iest wto ták opátrzon ſczodrze/
7: Abywiedziáł co z iego lepſzym: czás to potym
8: Okaże/ lecz nam teraz tylko ſye ſni otym.

- 9: Tom ia piśał ná fioftry śwéy miłéy żądánié/
10: Któré vmnie ták ważné/ iáko rofkazánié.
11: Y lámá fye do tego dobrze przyłożylá:
12: Nálésć tym/ to nawiętfza moiá praca byłá.